

Z A P I S N I K
sa 41. sjednice Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu
održane 12. juna 2018. godine

Sjednica je počela u 13 sati.

Predsjedavao je Željko Aprcović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi/ce Odbora: Danijel Živković, Miloš Nikolić, Radule Novović, Marija Maja Čatović, Andrija Nikolić i Jovanka Laličić.

Povodom razmatranja Godišnjeg izvještaja o radu Sudskog savjeta i ukupnom stanju u sudstvu za 2017. godinu, sjednici su prisustvovali prof. dr Mladen Vukčević, predsjednik Sudskog savjeta i Vesna Medenica, predsjednica Vrhovnog suda Crne Gore.

Rad sjednice pratili su i predstavnici medija.

Za sjednicu je predložen sljedeći:

DNEVNI RED:

1. Godišnji izvještaj o radu Sudskog savjeta i ukupnom stanju u sudstvu za 2017. godinu

Dnevni red je usvojen jednoglasno.

PRVA TAČKA – Godišnji izvještaj o radu Sudskog savjeta i ukupnom stanju u sudstvu za 2017. godinu

Predsjednik Odbora, poslanik Željko Aprcović, na početku je podsjetio da je Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu, u skladu sa svojim nadležnostima, matični Odbor kojem se dostavlja Godišnji izvještaj o radu Sudskog savjeta i ukupnom stanju u sudstvu. Zakon o Sudskom savjetu i sudijama, u članu 31, propisuje da Sudski savjet sačinjava godišnji izvještaj o radu koji sadrži podatke o radu Sudskog savjeta, opis i analizu stanja u sudstvu, detaljne podatke za svaki sud koji se odnose na broj primljenih i riješenih predmeta u toku godine za koju se izvještaj sačinjava, probleme i nedostatke u njihovom radu, kao i mjere koje treba preduzeti da bi se otklonili uočeni nedostaci. Pored toga, član 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore propisuje da izvještaje koje pojedini organi, saglasno zakonu, dostavljaju Skupštini, predsjednik Skupštine dostavlja poslanicima i nadležnom odboru. Povodom razmatranja navedenih izvještaja Skupština donosi zaključak koji može da sadrži ocjene i stavove o pojedinim pitanjima. Takođe, napomenuo je da je Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu, prilikom razmatranja Godišnjeg izvještaja o radu Sudskog savjeta i ukupnom stanju u sudstvu za 2016. godinu, predložio

Skupštini na usvajanje osam Zaključaka, koji su usvojeni na Petoj sjednici Prvog redovnog zasijedanja u 2017. godini, dana 27. aprila 2017. godine.

Prof. dr Mladen Vukčević, predsjednik Sudskog savjeta, u obrazloženju Godišnjeg izvještaja o radu Sudskog savjeta i ukupnom stanju u sudstvu za 2017. godinu, naveo je održano ukupno 17 sjednica, te da je u radu poseban akcenat stavljen na izbor sudija na osnovu javnog oglasa. Naime, po prvi put primijenili su novo zakonsko rješenje, gdje se u međufazi prvo biraju kandidati za sudiju i da tek nakon obuke, koja traje 18 mjeseci, oni postaju sudije osnovnog suda. Nadalje je istakao da je posebna pažnja posvećena ocjenjivanju sudija, iz razloga što je to važno za ostvarenje prava i dužnosti građana, a takođe garantuje pravosuđe najvišeg kvaliteta i jačanje odgovornosti u demokratskom društvu. U odnosu na transparentnost i povjerenje građana u pravosudne institucije, sačinjena je Strategija za odnose sa javnošću i informisanje za period 2018 - 2020. godine. U toku je i realizacija projekta izgradnje stambenih jedinica za potrebe sudstva i sudske administracije. Kada je međunarodna saradnja u pitanju, istakao je tri projekta: Horizontalni program za Zapadni Balkan i Tursku, Projekat EUROL II i Projekat saradnje Sudskog savjeta sa pravnim fakultetima.

U daljem izlaganju, predsjednik Sudskog savjeta se osvrnuo na podatke koje sadrži izvještaj. Naime, crnogorski sudovi su počeli izvještajnu godinu sa 32.305 predmeta, primili 101.644, završili 91.400, dok je ostalo neriješeno 40.780 predmeta ili 30,85%. Priliv predmeta bio je veći u odnosu na prethodnu godinu za 4,27%, a broj riješenih predmeta takođe veći u odnosu na prethodnu godinu za 0,95%. Kvalitet rada je zadržan na zadovoljavajućem nivou, što znači da je 72,62% potvrđeno, 16,97% od svih odluka po žabama je ukinuto, dok je 5,22% djelimično potvrđeno/preinačeno/ukinuto. Odluke su rađene u zakonskom roku, odnosno samo 0,69% odluka je urađeno van zakonskog roka, pa je u 59,64% predmeta riješeno do tri mjeseca, 15,75% do šest mjeseci, 9,12% do devet mjeseci, 5,48% do godinu, dok je u 10,01% predmeta postupak trajao duže od godinu dana. Profesor Vukčević je posebno istakao da je kaznena politika bila adekvatna i da je, od ukupnog broja donijetih presuda, uslovna osuda izrečena u 1.698 (41,00%) slučajeva, 205 lica osuđeno na novčanu kaznu (4,95%), 1.243 lica na kaznu zatvora (30,02%) i izrečeno je 287 kazni rada u javnom interesu, sto predstavlja 6,93% od ukupnog broja izrečenih kazni. Kada je riječ o stopama ažurnosti, u osnovnim sudovima iznosi 98,66%, a u višim sudovima 93,44%. Što se tiče Specijalizovanog odjeljenja pri Višem sudu u Podgorici, koji sudi predmete organizovanog kriminala, korupcije i ratnih zločina, ukupno je u radu bilo 81 predmeta, od kojih je riješeno 39 predmeta, a ostalo neriješeno 42, odnosno 51,85%. Privredni sud je takođe bio ažuran i završio je 112,93%. Upravni je imao priliv od 12.828 predmeta, sa stopom ažurnosti od 37,46%. Apelacioni sud je imao ukupno 2.451 predmeta u radu, od kojih je 73,77% riješenih, dok je Vrhovni sud primio ukupno 4.457 predmeta, odnosno imao u radu ukupno 4.683 predmeta i riješeno je 95,18% predmeta. Sudovi za prekršaje su u 2017. godini imali ukupno u radu 105.222 predmeta, od čega 51.983 ili 49,40% u PP postupku, 51.099 ili 48,56% u izvrsnom (IPS postupku) i 2.140 ili 2,03% u postupku po žalbi.

Kada je riječ o pravnim sredstvima za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku, predsjednik Sudskog savjeta je kazao da je u radu bilo 354 kontrolnih zahtjeva za ubrzanje postupka i riješeno je 344, dok je tužbi za pravično zadovoljenje bilo 54, od kojih je 51 riješeno.

Na kraju, u okviru izlaganja sadržaja ovog izvještaja, profesor Vukčević je iznio osnovne smjernice i istakao da će u daljem radu sudovi nastaviti trend povećanja stope ažurnosti i efikasnosti rada i da će postupak ocjenjivanja sudija saobraziti onome što su rješenja predviđena zakonom, Strategijom reforme pravosuđa i međunarodnim obavezama. Takođe, nastaviće se sa edukacijom sudija i sudske administracije i još više povećati korišćenje evropske sudske prakse, a prioritet u radu će se dati daljem usavršavanju informacionog sistema. U narednom periodu, Sudski savjet će se posvetiti ostvarivanju preporuka iz nedavno usvojene Strategije za kredibilnu perspektivu proširenja i pojačano angažovanja EU sa Zapadnim Balkanom, gdje se, između ostalog, ističe da nezavisnost, kvalitet i efikasnost sudskog sistema moraju biti ojačani.

Vesna Medenica, predsjednica Vrhovnog suda Crne Gore, u svojoj riječi navela je da su u prethodnom periodu naporno radili na podizanju efikasnosti i ažurnosti sudova i da su postignuti dobri rezultati, posebno u Privrednom sudu. Ono što je činilo karakterističnom prošlu godinu, bila je implementacija novih organizacionih zakona i procedura izbora sudija, tako da se u Vrhovnom sudu više od osam mjeseci čekalo na izbor dvojice sudija, pa je ipak efikasnost, odnosno ažurnost, iznosila 95%. Kada je riječ o velikom broju zaostalih predmeta u Upravnom sudu, navela je da je razlog tome donošenje odluke Ustavnog suda o promjeni Zakona koji se odnosi na majke, jer tu je postojao veliki broj dilema i pravnih nedorečenosti, ali i to će se riješiti u narednom periodu. Posebno je istakla aktivnost Vrhovnog suda u dijelu izvršavanja obaveza prema Evropskoj komisiji, tako da su ispunjena sva mjerila koja se odnose na vladavinu prava, kao i preporuke međunarodnih komiteta. Predsjednica je kazala da je pojačana i kaznena politika za krivična djela porodično nasilje i nedozvoljeno nošenje oružja. S tim u vezi, aktivne su kancelarije za besplatnu pravnu pomoć, koje i mimo zakonom propisanih kriterijuma pružaju pomoć žrtvama porodičnog nasilja. Kada je riječ o praksi Evropskog suda za ljudska prava, smatra da Crna Gora prednjači u primjeni, a sve sudije su obavezne da se pozivaju na primjenu i to se evidentira u elektronskom sistemu. Tako se izvodi zaključak da je sve manje aplikacija prema ovom sudu, odnosno, naši sudovi su ažurniji i njihove odluke su kvalitetnije. Potpisani je veći broj memoranduma i ostvarena je značajna međuinstitucionalna saradnja. Glavni cilj Vrhovnog suda u narednom periodu biće podizanje nivoa povjerenja građana u rad crnogorskih sudova, što će se postići kvalitetnijom transparentnošću, te je usvojen komunikacioni protokol i sudije su se već dobrovoljno javile da budu portparoli, navela je na kraju predsjednica Vrhovnog suda.

Predsjednik Odbora, poslanik Željko Aprcović, u svojoj riječi istakao je važnost zaključaka koje matični Odbor usvaja u odnosu na predmetni izvještaj, što značajno utiče na poboljšanje kvaliteta rada u sudovima i posebno je pohvalio rad Privrednog suda, sa 112,93% završenih predmeta u odnosu na priliv. Sto se tiče Specijalizovanog odjeljenja

pri Višem sudu u Podgorici, koji sudi predmete organizovanog kriminala, korupcije i ratnih zločina, postavio je pitanje kako komentarišu procenat od 51,85% neriješenih predmeta i šta će se uraditi kako bi došlo da pravosnažnih presuda za sve one koji su optuženi za najteža krivična djela. Sledeće pitanje odnosilo se na pravo na suđenje u razumnom roku, te šta se može dodatno preduzeti kako bi se postigao još veći kvalitet pristupu pravdi i podizanju vladavine prava na veći nivo. Takođe, naglasio je da je potrebno ubrzati postupak rješavanja stambenih pitanja zaposlenih u sudovima, što će doprinijeti kvalitetu rada i povećanju profesionalnosti. Poslanik Aprčović je kazao da smatra neprihvatljivim to što su sudovi u izvještajnoj godini završili ukupno 91.400 predmeta, što je veća norma nego u mnogim zemljama u regionu, iz razloga postojanja pritiska na sudije da moraju i kvalitetom i kvantitetom dati doprinos kako bi ispunili norme. Na kraju, istakao je da će veća transparentnost i jačanje povjerenja građana u rad sudova biti u fokusu pažnje ovog odbora, te da će se na taj način postići da imamo brži i bolji uvid u rad crnogorskih sudova.

Poslanik Radule Novović je postavio pitanje da li se moglo završiti još više predmeta u izvještajnoj godini i u kojoj mjeri je zaživio PRIS, jer se ranije govorilo o ograničavajućim faktorima kada je informacioni sistem u pitanju.

Poslanik Danijel Živković je postavio pitanje kada će biti moguće sprovesti ocjenjivanje sudija svih sudova i u kom pravcu bi trebalo da ide izmjena zakonskih rješenja u smislu ocjenjivanja sudija.

Poslanik Miloš Nikolić je, kada je riječ o prostornim kapacitetima, postavio pitanje da li to predstavlja ograničavajući faktor u radu i da li postoje planovi za rješavanje tog problema.

Predsjednica Vrhovnog suda je odgovorila da je kroz pregovarački proces, prioritet da se Specijalizovano odjeljenje za organizovani kriminal, korupciju i ratne zločine, učini što efikasnijim i da se njegov rad dovede na zadovoljavajući nivo. Veći broj neriješenih predmeta je ostao iz razloga što je tužilac preuzeo istragu i ne primjenjuje u dovoljnoj mjeri konvencijska prava, tako da sudovi, kada dođu u posjed predmeta, sve upućene zahtjeve, u cilju provjere, moraju da sprovedu i to dovodi do odugovlačenja procesa. Tu je problem i smo jedna adekvatno opremljena sudnica, na koju sudija mora da čeka i to takođe dovodi do odugovlačenja procesa. Međutim, Vlada je ustupila sudovima jedan dio prostorija, tako da se radi na rješavanju ovih problema. Kada je riječ o tužbama za pravično zadovoljenje, predsjednica je istakla da u isplaćeni penali koje su građani tražili zbog nedostupnosti pravde u razumnom roku. Što se tiče rješavanje stambenih pitanja, kazala je da je u toku novi tender i očekuju da će uskoro postupak dodjele stanova biti sproveden. Nadalje, odgovorila je da se nije mogao završiti veći broj predmeta, jer su sudije bile opterećene sa po 530 predmeta, a 10.743 nezavršenih predmeta su predmeti majki. Ocjenjivanje 47 sudija je završeno, međutim, naglasila je da postavljeni kriterijumi ne daju pravilnu sliku dobrog sudije, iz razloga što mi primjenjujemo standarde za velike sisteme. Naime, dat je prioritet edukacijama i dodatnim zvanjima, a ne broju riješenih predmeta i to ne može biti stimulans sudiji koji voli svoj posao, te su date primjedbe u tom dijelu.

Predsjednik Sudskog savjeta je naveo da je u svijetu trend rješavanje predmeta na alternativne načine, dok u Crnoj Gori postoji problem ulaska predmeta, pa imamo primjer da je od jedne odluke Ustavnog suda proizašlo oko 10.000 predmeta. Vezano za ocjenjivanje, kazao je da sudije treba ocjenjivati svake tri godine, ali to je složen proces i oni su predložili rješenja na koja će se sačekati jedno vrijeme, dok se ne vidi na koji način će postojeći sistem zaživjeti.

Poslanica Jovanka Laličić je postavila pitanje kojim sistemom se vrši dodjela predmeta i da li je sistem slučajne dodjele zaživio u svim sudovima, te da li je delegacija predmeta doprinijela efikasnosti u radu sudova. Nadalje, postavila je pitanje koliko su sudovi dostupni licima sa invaliditetom i koji su standardni rokovi da bi se određeni predmet riješio u zakonskom roku, kako se ne bi upotrebljavalo kontrolni zahtjev.

Poslanica Marija Čatović je, vezano za stav Vrhovnog suda da se eksproprijacija zemljišta može naplatiti samo za unazad 10 godina, postavila pitanje da li će se mijenjati nešto u tom dijelu, kako bi ljudi mogli ostvariti svoja prava.

Poslanik Andrija Nikolić je postavio pitanje da li treba pooštriti kaznenu politiku iz djelokruga najtežih krivičnih djela iz oblasti organizovanog kriminala.

Poslanik Željko Aprčević je postavio dodatno pitanje da li je 18 disciplinskih postupaka u izvještajnom periodu dovoljan pokazatelj poštovanja Etičkog kodeksa i kako komentarišu pritiske na sudsku granu vlasti u smislu komentarisanja nepravosnažnih postupaka.

Predsjednica Vrhovnog suda je odgovorila da je slučajna dodjela predmeta ispoštovana kroz razne faze i bili su obavezni da obučavaju sudije za određene specijalnosti, nakon čega je došla direktiva da svi moraju biti obučeni za sve, pa je došlo do problema u malim sudovima. Nakon toga, došla je nova direktiva da se sudije moraju specijalizovati samo za određene sporove, što smatraju neophodnim i ispravnim, tako da su u velikim sudovima specijalizovali po trojicu sudija u određenom vijeću i slučajna dodjela predmeta ide samo među njima, a to je bio jedini način da se doprinese kvalitetu. Kada je riječ o delegaciji predmeta, istakla je da je to bilo neophodno kako bi se poštovao zakonski rok i da bi sve sudije bile jednako opterećene. Kada je riječ o stavovima Vrhovnog suda, kazala je da se oni mijenjaju nužno, a kaznena politika treba da bude odmjer i da ima potpunu svrhu kažnjavanja. Međutim, na kaznenu politiku utiču i tužioci koji u određenom broju slučajeva ne ulažu žalbu. Zgrade u kojima se nalaze sudnice su uglavnom prilagođene osobama sa invaliditetom, ali će se i dalje baviti time.

Predsjednik Sudskog savjeta je, kada je riječ o pitanju pooštavanja kaznene politike, istakao da ono što je zakonom određeno ostavlja dosta prostora da kazna bude oštrija. Međutim, problem u primjeni prava nije u visini kazne, već u redovnosti primjene, i u okviru toga treba da bude što manje presuda sa minimalnim iznosom. Praksa Crne Gore, prema kojoj prednjačimo u broju dodijeljenih amnestija i pomilovanja, utiče na generalnu prevenciju i doživljaj u kojoj mjeri treba posegnuti za protivpravnom radnjom. Na kraju, kazao je da ni najrazvijeniji sudovi nemaju previše disciplinskih postupaka.

Predsjednik Odbora, poslanik Željko Aprcović, je na kraju podsjetio da će nakon rasprave, Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu, povodom Godišnjeg izvještaja o radu Sudskog savjeta i ukupnom stanju u sudstvu za 2017. godinu, dostaviti Skupštini Crne Gore na usvajanje predlog zaključaka.

Sjednica je završena u 14 sati i 30 minuta.

Zapisnik sačinila:
Sekretarka Odbora
Slavica Mirković

Predsjednik Odbora
Željko Aprcović